

ПРИВАБЛИВІСТЬ ТЕРИТОРІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЇЇ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Розробники політики та планувальники на різних адміністративних рівнях приймають рішення щодо розподілу соціально-економічної діяльності в просторі. Ці рішення, у свою чергу, впливають на зміну привабливості території для різних цільових аудиторій.

Привабливість територій визнається стержневим чинником підтримки та посилення їх конкурентоспроможності в епоху глобальної конкуренції та економіки, заснованої на знаннях. Кожна територія має специфічне поєднання чинників, що забезпечують її привабливість, і кожна територія може зосередитись у своєму розвитку на сильних сторонах (соціальне, економічне, культурне, природне різноманіття) та конкурентних перевагах порівняно з іншими територіями. Тому привабливість країн, регіонів, населених пунктів для інвесторів, кваліфікованих працівників, туристів вже давно є предметом дискусій науковців та практиків у цілому світі. Проте реалізація всіх цих конкурентних переваг можлива лише за умови наявності відповідного людського потенціалу.

Л. Сервілло, Р. Аткинсон, А. П. Руссо [1] визначають територіальну привабливість як потужний елемент європейської просторової політики, що дозволяє стратегіям регіонального розвитку більш системно забезпечувати територіальну єдність, зокрема з точки зору мобільності людини.

Серед останніх публікацій на цю тему слід відзначити працю Мішень Туччіо "Measuring and Assessing Talent Attractiveness in OECD Countries" [2], у якій представлено набір показників, спрямованих на порівняльне оцінювання країн Організації економічного співробітництва та розвитку у залученні талановитих мігрантів за трьома профілями талантів: працівники з магістерськими або докторськими ступенями, підприємці та студенти університету.

Формування привабливості території пов'язане не лише з економічними та природними чинниками [3; 4; 5], але і такими специфічними чинниками як якість медичних послуг [6], спорт, доступність зелених зон, культурна пропозиція тощо. Зокрема, М. Ладу, Г. Балетто, Г. Боруссо [7] зазначають, що спорт завжди відігравав дуже важливу роль у громадянському суспільстві, стаючи чітким вираженням різних культур та способу життя протягом історії. На сьогоднішній день він вважається важливим чинником, що сприяє формуванню привабливості певної території та досягненню сталого розвитку населених пунктів та регіонів.

Безумовно зелені насадження сприяють збільшенню привабливості території. Проте М. Бернацька та Я. Кроненберг [8] виявили інституційні бар'єри, які перешкоджають використанню міських зелених зон на трьох рівнях – наявність, доступність та привабливість – і в такий спосіб, знижують їх привабливість для мешканців населених пунктів та гостей.

Динаміка розвитку культури є, на думку Ж. Ромао, К. Коуртіт, Б. Неутса та П. Нійкампа [9], а також Б.О. Малішевської та І.Я. Кулиняка [10], визначальним фактором для залучення нових мешканців та підтримки сильної міжнародної туристичної галузі на території.

Відповідно можна погодитися з висновками А.П. Баррейра, Л.К. Нунеш, М.Х. Гімареш і Т. Панагопулос [11], що у сучасних умовах вже не достатньо місцевій владі зробити проживання на території громади комфортним для мешканців. Мешканці громади повинні відчувати привабливість проживання на цій території.

Таким чином, забезпечення привабливості території є важливим завданням державної та місцевої влади, джерелом зберігання та наращування людського капіталу як основної детермінанти успішного розвитку держави, регіону, територіальної громади, окремого населеного пункту.

1. Servillo L., Atkinson R., Russo A.P. Territorial attractiveness in EU urban and spatial policy: a critical review and future research agenda. *European Urban and Regional Studies*. 2012. 19(4). P. 349-365. <https://doi.org/10.1177/0969776411430289>
2. Tuccio M. Measuring and Assessing Talent Attractiveness in OECD Countries. *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*. 2019. No. 229. 58 p. <https://doi.org/10.1787/1815199X>
3. Kuzmanović M., Savić G., Pajić K. Residential Attractiveness of Cities from the Perspective of the Efficiency, Residents' Perception and Preferences: The Case of Serbia. In: Mladenović N., Sifaleras A., Kuzmanović M. (eds) *Advances in Operational Research in the Balkans*. Springer Proceedings in Business and Economics. Cham: Springer, 2020. https://doi.org/10.1007/978-3-030-21990-1_9
4. Preston K., Maré D.C., Grimes A., Donovan S. Amenities and the Attractiveness of New Zealand Cities. June 30, 2018. Available at: <https://ssrn.com/abstract=3477045>. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3477045>
5. Mondal B., Das D.N. How residential compactness and attractiveness can be shaped by environmental amenities in an industrial city? *Sustainable Cities and Society*. 2018. Volume 41. P. 363-377. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2018.05.022>
6. Гальків Л.І., Галаз Л.В., Денбічка Й. Теоретичні засади та інституційне середовище розвитку медичного туризму в системі чинників попередження втрат людського капіталу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Проблеми економіки та управління. 2019. Випуск 4. С. 24-33. <https://doi.org/10.23939/semi2019.04.024>
7. Ladu M., Balletto G., Borruso G. Sport and Smart Communities. Assessing the Sporting Attractiveness and Community Perceptions of Cagliari (Sardinia, Italy). In: Misra S. et al. (eds) *Computational Science and Its Applications – ICCSA 2019. Lecture Notes in Computer Science*. Vol 11624. Cham: Springer, 2019. https://doi.org/10.1007/978-3-030-24311-1_14
8. Biernacka M., Kronenberg J. Classification of institutional barriers affecting the availability, accessibility and attractiveness of urban green spaces. *Urban Forestry & Urban Greening*. 2018. Volume 36. P. 22-33. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2018.09.007>
9. Romão J., Kourtis K., Neuts B., Nijkamp P. The smart city as a common place for tourists and residents: A structural analysis of the determinants of urban attractiveness. *Cities*. 2018. Volume 78. P. 67-75. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2017.11.007>
10. Малішевська Б.О., Кулиняк І.Я. Формування туристичної привабливості м. Львова. 2018. Соціально-економічні проблеми сучасності: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Маріуполь, 15 червня 2018 р. Маріуполь, 2018. С. 385-388.
11. Barreira A.P., Nunes L.C., Guimarães M.H., Panagopoulos T. Satisfied but thinking about leaving: the reasons behind residential satisfaction and residential attractiveness in shrinking Portuguese cities. *International Journal of Urban Sciences*, 2019. Vol.23:1. P. 67-87. DOI: 10.1080/12265934.2018.1447390

Kozyk V.V., Myszczyzyn O.L., Pavelczak T.I.
Narodowy Uniwersytet "Politechnika Lwowska"

BIESZCZADZKI TRANSGRANICZNY KLASTER TURYSTYCZNY

We współczesnym świecie, wyraźnie zorientowanym na innowacje i wszelkie formy postępu, dynamiczny rozwój gospodarek i społeczeństw coraz częściej wiąże się z kooperacją, wypierającą – przynajmniej w niektórych obszarach – rywalizację.

Klastry istniały na długo przed tym, zanim Alfred Marshall po raz pierwszy opisał je w ujęciu ekonomicznym oraz zanim koncepcja ta została szerzej omówiona przez profesora Michaela Portera, który nazwał je czynnikami napędzającymi konkurencyjność i innowacje.

Klaster – jest to geograficzne skupisko wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, firm działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji w poszczególnych dziedzinach, konkurujących między sobą, ale również współpracujących [1].

Klastry stanowią współcześnie jedną z form zrzeszania małych grup społecznych w dużą zbiorowość. Stwarzają korzystne warunki do działalności dla małych podmiotów, których potencjał rozwojowy jest ograniczony [2].

Pogranicze jako obszar transgraniczny to specyficzne miejsce prowadzenia działalności gospodarczej. Funkcjonujące tam przedsiębiorstwa mają możliwości współdziałania z partnerami